

Provinciale Staten van Gelderland
t.a.v. de heer B. Roelofs

Deventer, 29 september 2020

Kenmerk: 202009/01

Betreft: aandachtspunten voor de doorontwikkeling van de P&C cyclus

Geachte leden van Provinciale Staten,

Het verbeteren van de Planning en Control (P&C) cyclus is een proces dat bij overheden logischerwijs regelmatig terugkeert. Op die manier houden overheden aandacht voor ontwikkelingen, actuele thema's, accentverschillen en veranderende informatiebehoeften. Zo ook in Gelderland waar Gedeputeerde Staten (GS) samen met Provinciale Staten (PS) de P&C cyclus verder ontwikkelen. Hiervoor worden door de Rekeningcommissie twee workshops georganiseerd. De Rekenkamer Oost-Nederland levert hier een bijdrage aan door op treden als moderator en met deze brief met aandachtspunten die we uit onze onderzoeken halen.

In onze aanbevelingen geven we PS regelmatig suggesties om de informatievoorziening te verbeteren. Een enkele keer wijzen we hierbij de P&C cyclus als logische plek aan of besluiten PS dat het daar een plek verdient. Ook GS geven in reactie op een rekenkamerrapport wel eens aan dat een aanbeveling binnen de P&C cyclus zijn beslag kan krijgen. Om u te ondersteunen hebben we gekeken naar PS-besluiten over aanbevelingen uit rekenkameronderzoeken die raken aan de informatie in de P&C cyclus. We keken daarbij ook naar de opvolging van dit type aanbevelingen in het provinciale jaarverslag 2019. De uitkomst hiervan treft u in de bijlage. De algemene punten die we hieruit halen voor de doorontwikkeling van de P&C cyclus zijn de volgende:

1. Beleidsdoelen zijn het vertrekpunt voor een betekenisvolle P&C cyclus

In een jaarverslag wordt verantwoording afgelegd over de geboekte resultaten. Resultaten waarvoor de kaders zijn gesteld in het beleid en de middelen zijn geautoriseerd met de begroting. Oftewel de doelen die in het beleid worden gesteld zijn het vertrekpunt voor de begroting en in het verlengde daarvan voor het jaarverslag. In meerdere onderzoeken zagen we dat dit beter kan. Voor vergunningverlening, toezicht en handhaving wordt bijvoorbeeld wel aangegeven welke organisatieveranderingen zijn doorgevoerd maar wordt in het provinciale jaarverslag niet duidelijk of de VTH-doelen zijn gerealiseerd. In de onderzoeken naar waterveiligheid en revolverende fondsen deden we eveneens aanbevelingen om een duidelijkere link tussen provinciale doelen en resultaten te leggen in de informatievoorziening. In het provinciale jaarverslag 2019 zien we dit nog niet echt terug.

2. Concrete doelen dragen bij aan een heldere verantwoording

In het verlengde van het vorige punt is het ook van belang dat doelen zo concreet mogelijk zijn. Met een concreet doel is beter te controleren of de provincie de gewenste effecten realiseerde. Dit is niet altijd makkelijk maar vraagt wel aandacht bij de doorontwikkeling van de P&C cyclus. Het streven naar cultureel ondernemerschap was bijvoorbeeld niet uitgewerkt zo bleek uit ons onderzoek. Inmiddels lijkt de invulling hiervan veranderd maar wordt dit niet concreet gemaakt.

Doelen die een ontwikkeling in de tijd beogen (bijvoorbeeld meer of sneller) kunnen prima als concreet doel gezien worden. Het is dan echter wel van belang dat deze doelen voor een langere termijn en met een zekere consistentie gehanteerd worden. Dit vraagt extra aandacht zoals we zien bij wonen waar één van de doelstellingen het sneller realiseren van woningen is. In voorgaande jaren veranderden de doelen, speerpunten en thema's voor wonen regelmatig en liet de concrete uitwerking te wensen over, zo constateerden we na onderzoek. In het follow up onderzoek groot onderhoud wegen en kunstwerken zagen we een consistente lijn in de weergave van doelen en prestaties, waar dat in eerder onderzoek niet het geval bleek te zijn.

3. Verantwoord zoveel mogelijk centraal

Naast verantwoording in het provinciale jaarverslag legt de provincie ook verantwoording af in/via andere jaarverslagen. In het VTH-jaarverslagen legt de provincie bijvoorbeeld verantwoording af over de VTH-taken die (deels) door de omgevingsdiensten worden uitgevoerd. Oost NL legt met het jaarverslag over Topfonds Gelderland verantwoording af over middelen die daar door provincie zijn weggezet. In beide gevallen gaat het om kaders die PS stelden. Om toe te kunnen zien op de naleving van deze kaders is het van belang dat de verantwoording in de verschillende jaarverslagen hierop aansluit en zoveel mogelijk wordt samengevoegd. In het provinciale jaarverslag staat bijvoorbeeld geen informatie over de benutting van de revolverende fondsen en de mate waarin de fondsen hebben bijgedragen aan de provinciale ambities. In het jaarverslag van Topfonds Gelderland vindt de verantwoording op Topfondsniveau plaats en niet het niveau waarop PS de kaders heeft gesteld.

4. Infographics geven meer inzicht als er een koppeling met doelen wordt gelegd

Over het onderwerp wonen ontwikkelde de provincie [infographics](#) waarnaar in het provinciale jaarverslag 2019 wordt verwezen. De infographics zijn mede bedoeld om externe partners van de provincie van informatie te voorzien. Voor PS kan de informatiewaarde toenemen als de link met de eigen ambities en doelen in de infographics duidelijker wordt gelegd. In aansluiting op punt 2 is het daarbij wel van belang dat de doelen concreet zijn.

Voor waterveiligheid gaven GS in reactie op de aanbevelingen aan een visueel systeem voor doelrealisatie te ontwikkelen om helder en compact de voortgang aan PS te presenteren. Een goed voorname maar in het provinciale jaarverslag 2019 is deze informatie (nog) niet opgenomen.

5. Informatie op het juiste aggregatieniveau helpt bij het vinger aan de pols houden

In het onderzoek naar de PAS zagen we dat de informatie aan PS vooral ging over het proces en nog niet zo zeer over resultaten zoals het aantal uitgevoerde herstelmaatregelen. In het jaarverslag 2019 van de provincie Gelderland zien we dat de informatie over de herstelmaatregelen voor een deel op projectniveau wordt gepresenteerd. Hoewel die informatie waardevol kan zijn voor PS, geeft het geen totaaloverzicht. Het ontbreken van informatie op totaalniveau maakt het lastig om een vinger aan de pols te houden.

Bij een aantal punten denkt u misschien; wat een open deur. Tegelijkertijd geeft het aan dat het streven naar een goede P&C-cyclus een continu proces is. Uw workshop draagt daar ongetwijfeld aan bij. Wij wensen u daar veel succes bij.

Met vriendelijke groet,
Rekenkamer Oost-Nederland

Michael Mekel
Voorzitter

Suzan Mathijssen
Secretaris-directeur

CC: *Commissaris van de Koning
Gedeputeerde Staten van Overijssel
Provinciesecretaris*

Bevindingen per onderzoek

Om PS te ondersteunen bij doorontwikkeling van de P&C cyclus heeft Rekenkamer Oost-Nederland gekeken naar PS-besluiten over aanbevelingen uit rekenkameronderzoeken¹ die raken aan deze cyclus. De uitkomst hiervan is in deze bijlage per onderzoek in kaart gebracht. Er is ook naar de opvolging van dit type aanbevelingen in het Jaarverslag 2019 van de Provincie Gelderland gekeken. Deze bijlage hoort bij de brief met als onderwerp 'aandachtspunten voor de doorontwikkeling van de P&C cyclus' en kenmerk 202009/01.

VTH	Aanbeveling Rekenkamer	Reactie GS
 	<p>Besteed in het provinciale jaarverslag aandacht aan de realisatie van de VTH-doelen.</p>	<p>We zullen bezien hoe we in de Jaarstukken, als onderdeel van de reguliere provinciale P&C-cyclus, (meer) aandacht kunnen besteden aan de realisatie van de VTH-doelen. In de Jaarstukken wordt toegelicht wat we hebben bereikt en wat we daarvoor gedaan hebben. Bij de toelichting wat we hebben bereikt is nadere duiding van doelrealisatie mogelijk, binnen het abstractieniveau van de Jaarstukken. Het moment van de Jaarstukken is niet synchroon met het Jaarverslag VTH. Dit heeft te maken met het moment waarop gegevens beschikbaar komen. In het Jaarverslag VTH wordt uitgebreid gerapporteerd over de resultaten van de uitvoering van de VTH-taken in het betreffende jaar. Daarnaast wordt jaarlijks nog apart gerapporteerd over de majeure risicobedrijven in de Gelderse Brzo-monitor. Het Jaarverslag VTH en de Gelderse Brzo-monitor worden ter informatie naar PS gezonden maar niet als onderdeel van de P&C-cyclus</p>

In het provinciale jaarverslag staat dat de provincie ervoor gezorgd heeft dat de omgevingsdiensten hun VTH-taken voor de Wabo op professionele wijze hebben uitgevoerd.

¹ Het betreft de onderzoeken over de periode 2016 – 2019.

Inzet: We hebben het operationeel beleidskader VTH geactualiseerd. Belangrijke punten bij de uitvoering van de VTH-taken waren:

1. verbeteren van de actualiteit van de vergunningen, onder andere op het gebied van energie;
2. verbeteren van de kwaliteit en efficiency van onze toezichtstaak. Dit leidt tot een programmatische aansturing van die taak vanuit één omgevingsdienst vanaf 1 januari 2020;
3. samen met de omgevingsdiensten zorgen voor een integrale aanpak van complexe dossiers.

Bevinding VTH

De verantwoording over VTH in het jaarverslag 2019 sluit niet volledig aan op de gestelde doelen in het VTH beleid. Niet alle doelen worden genoemd en van niet alle doelen wordt de realisatie gegeven. Er wordt wel aangegeven welke veranderingen er in de organisatie zijn doorgevoerd om de kwaliteit en efficiency te verbeteren.

Subsidies	Aanbeveling Rekenkamer	Reactie GS
   	<p>4. Voer de steekproeven bij arrangement 1 (en 2) uit zoals afgesproken en maak de resultaten tot een vast onderdeel van de informatie over subsidieverlening die PS al in de P&C-cyclus ontvangen.</p>	<p>Op dit moment wordt gewerkt aan de steekproef 2017 én 2018. Over de resultaten worden onze Staten zo snel mogelijk na afronding geïnformeerd via de Planning & Control-cyclus.</p>

In het provinciale jaarverslag staat dat het USK uit gaat van het principe van verantwoord vertrouwen in de subsidieontvanger. Om te bepalen of dit vertrouwen gerechtvaardigd is, worden bij de eerste 2 arrangementen steekproeven uitgevoerd. Uit de uitgevoerde steekproeven over 2017 blijkt dat het aantal geconstateerde fouten ten opzichte van 2016 niet is toegenomen. Zodra de steekproefcontroles over 2018 volledig zijn afgerond (medio 2020), zullen de resultaten over de periode 2016-2018 via de P&C cyclus aan Provinciale Staten worden voorgelegd.

In het kader van de resultaten en aanbevelingen uit het onderzoek (Zicht op Subsidies - PS2019-715) van de Rekenkamer Oost Nederland wordt het proces rondom de steekproeven momenteel beoordeeld en zo nodig aangepast. Deze aanpassingen worden meegenomen in de uitvoering van steekproefcontroles in 2020 over periode 2019-2020.

Bevinding subsidies

Er wordt gewerkt aan de implementatie van de aanbeveling en hierover wordt verantwoording afgelegd in het jaarverslag.

Informatieveiligheid	Aanbeveling Rekenkamer	Reactie GS
  	<p>4. Verzoek GS verantwoording af te leggen over informatieveiligheid en dat ook binnen de organisatie beter te borgen. <i>De verantwoording kan verbeterd worden door afspraken over rapportage aan directie en rapportage via de P&C-cyclus op te volgen. Verantwoording naar directie en bestuur over informatieveiligheid is noodzakelijk vanwege het belang van informatie voor het functioneren en de continuïteit van de provincie en de mogelijk grote gevolgen wanneer die informatie niet voldoende beschermd of gewaarborgd is.</i></p> <p><i>Cybercriminaliteit kan een grote politieke-bestuurlijke impact hebben en daarmee is het belangrijk dat PS zich er van vergewissen dat de informatieveiligheid op orde is.</i></p>	<p>We gaan de organisatie van informatieveiligheid aan de hand van een blauwdruk opnieuw inrichten. Daarbij besteden we ook aandacht aan rapportages en het afleggen van verantwoording. De taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden gaan we helder benoemen.</p>

Bij de paragraaf bedrijfsvoering in het jaarverslag 2019 van de provincie staat: 'We moeten blijvend zorg dragen voor een moderne, stabiele en continue werkomgeving, waarin privacy en informatiebeveiliging geborgd zijn en voldaan wordt aan de veranderende wettelijke verplichtingen. Zo werkten we in 2019 aan de implementatie van een nieuw financieel systeem en de digitale implementatie van de Omgevingswet.'

Bevinding Informatieveiligheid

Het provinciale jaarverslag bevat geen informatie over de stand van informatieveiligheid op basis waarvan PS zich kan vergewissen of deze op orde is.

Dec.
 2018

Energietransitie	Aanbevelingen Rekenkamer	Reactie GS
	<p>1c. Verzeker u, naast de verantwoordingsinformatie die u van GS ontvangt, via procesinformatie dat het proces goed verloopt.</p> <p>5. Maak gebruik van de landelijke Klimaatmonitor voor het in beeld brengen van effecten en voorzie PS daarnaast van informatie waaruit de inzet van de provincie en de resultaten daarvan blijkt.</p> <p>6. Sluit met de indicator CO₂-uitstoot zoals opgenomen op waarstaatjeprovincie.nl (en de landelijke klimaatmonitor) aan op de in het BBV opgenomen indicatoren.</p> <p>10. Verzoek GS om u over 1 jaar te informeren over de stand van zaken ten aanzien van de aanbevelingen uit dit rapport.</p>	<p>In de reactie schets GS het proces met de partners van het GEA</p> <p>In reactie staat dat ze de landelijk monitor al gebruiken.</p> <p>Wij hebben deze aansluiting reeds gemaakt.</p> <p>Wij zijn voornemens PS bij de jaarlijkse P&C te informeren over de voortgang van de implementatie van de aanbevelingen.</p>

Bevinding energietransitie

Het is zichtbaar is dat een aantal punten zijn opgepakt in de P&C documentatie. In het jaarverslag staat geen expliciete terugkoppeling op de voortgang van de implementatie van de aanbevelingen.

Wonen 	Aanbevelingen RON	Reactie GS	Nawoord
	<p>1. Verzoek GS duidelijker aan te geven welke thema's van provinciaal belang zijn. Wees concreet, werk uit wat de provincie wil bereiken en welke rol zij daarbij heeft.</p> <p>5. Verzoek GS de beschikbare informatie over de woningmarkt duidelijker te koppelen aan provinciale doelen.</p>	<p>De maatschappelijke en politieke dynamiek maakt het soms moeilijk om focus te houden op de gekozen speerpunten. De koers op wonen kent vele grote en kleine thema's, deze is in mei 2018 zeer positief besproken in PS. Wij spitsen dit verder toe in drie speerpunten: 1. het bouwen van voldoende betaalbare woningen die passen in hun omgeving en bij de woonwensen nu en in de toekomst; 2. de bestaande woningen aantrekkelijk houden voor nieuwe bewoners door rekening te houden met ontwikkelingen als verstedelijking, nieuw comfort en vergrijzing; 3. alle woningen energieneutraal en onafhankelijk van het gas maken. We zien deze aanbeveling als een steun in de rug om onze drie speerpunten leidend te laten zijn in ons beleid en deze verder uit te werken in onder andere de documenten van de begroting, de omgevingsverordening horend bij de omgevingsvisie en alle regionale woonagenda's.</p> <p>We horen graag van Provinciale Staten welke behoefte er is. Zoals gebruikelijk zullen we de informatievoorziening in elk geval koppelen aan de geijkte momenten van de begrotingscyclus.</p>	<p>De Rekenkamer ziet dat er stappen zijn gezet. Tegelijkertijd zien wij in de reactie het risico dat er over een paar jaar een vergelijkbare conclusie getrokken kan worden. Namelijk dat het lastig is vast te stellen of de balans op de woningmarkt is verbeterd dankzij (mede) de inzet van de provincie. Omdat de provincie weinig eenduidig en consequent uitwerkt welke thema's van provinciaal belang zijn en welke rol zij daarbij voor zichzelf ziet.</p>

In het jaarverslag 2019 staat dat de provincie met de regionale woonagenda's heeft bijgedragen aan de aanpak van de woonopgaven in Gelderland. Ook hebben ze de omslag van een kwantitatieve naar een kwalitatieve benadering van het woningaanbod doorgezet. Naast de focus op het versnellen van de bouw van nieuwe woningen in het aanstaande Actieplan Wonen, hebben ze ingezet op de noodzakelijke verbetering van de bestaande voorraad en op kennisontwikkeling rondom flexwonen. De discussie rondom stikstof en PFAS heeft geleid tot vertraging van de vergunningverlening en daarmee tot vertraging van de woningbouw.

Bij inzet geeft de provincie aan: ‘We hebben vijf infographics over de Gelderse woningmarkt gemaakt, bijvoorbeeld over de woningvoorraad, verhuizingen en huishoudens in Gelderland. Deze infographics zijn gebaseerd op het landelijke WoonOnderzoek, WoON 2018. Hiermee koppelen we onze beschikbare informatie over de woningmarkt op een toegankelijke manier aan onze doelen, zoals de Rekenkamer ons heeft geadviseerd.

Door onze provinciale belangen duidelijk aan te geven in de regionale agenda’s, geven we invulling aan het advies van de Rekenkamer (PS2018-628).’

Medio dit jaar hebben PS een actieplan wonen vastgesteld (PS2020-195). Het actieplan heeft 3 doelstellingen: Sneller, betaalbaar en flexibel. Dit zijn deels andere doelstellingen dan de eerdere speerpunten.

Bevinding wonen

De infographics bevatten veel informatie die ook aansluit bij de speerpunten van de provincie maar een directe link daarmee wordt niet gelegd. Met het actieplan wonen zijn 3 ‘nieuwe’ doelstellingen vastgesteld

Waterveiligheid en -overlast 	Aanbeveling Rekenkamer	Reactie GS
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Verzoek GS de informatievoorziening aan PS over de staat van de regionale keringen en de bescherming tegen wateroverlast te verbeteren. 	<p>Wij ontwikkelen een visueel systeem om de doelrealisatie van een aantal waterdoelen inzichtelijk te maken, om helder en compact de voortgang aan Provinciale Staten te presenteren. Wij gaan over die doelrealisatie nog gericht communiceren.</p>

In de wijziging van de waterverordening en waterschappen wordt op aantal aanbevelingen van de rekenkamer ingegaan maar niet op het visuele systeem om de doelrealisatie inzichtelijk te maken.

In het provinciale jaarverslag 2019 is vooral aandacht voor de inzet van de provincie op hoogwaterveiligheid (programma integraal riviermanagement) maar geen informatie over de doelrealisatie van waterdoelen. Een visueel systeem staat er niet in noch wordt er over gesproken.

Bevinding waterveiligheid en -overlast

Een directe link met de P&C cyclus wordt er niet gelegd maar informatie over de doelrealisatie zou je mogen verwachten in het jaarverslag en deze staat er niet in.

PAS	Aanbevelingen Rekenkamer	Reactie GS
   	<p>1. Verzoek GS om aan PS te rapporteren over de voortgang in de herstelmaatregelen, zodat -ook- PS vinger aan de pols kan houden;</p> <p>6. Verzoek GS om aan PS te rapporteren over de verdeling van depositieruimte, waaronder de prioritaire projecten, zodat -ook- PS vinger aan de pols kan houden.</p>	<p>Wij zullen in het vervolg PS jaarlijks informeren over de voortgang van de herstelmaatregelen in de Gelderse gebieden. Als basis hiervoor dient de landelijke monitoringsrapportage over de voortgang van de herstelmaatregelen en de bijbehorende gebiedsrapportages van het PAS zoals gepubliceerd door het PAS bureau. Wij willen het moment waarop we PS informeren koppelen aan de Planning en Control cyclus en dit zo mogelijk gelijktijdig doen zowel over dit punt als over de verdeling van de depositieruimte (zie aanbeveling 6).</p> <p>Wij zullen PS jaarlijks informeren over de verdeling van depositieruimte, waaronder die van de prioritaire projecten. Wij maken daarvoor gebruik van de landelijk beschikbare gegevens. Wij zullen in overleg met PS nader bepalen welke wijze hiervoor het meest geschikt is. Wij willen het moment waarop we PS informeren koppelen aan de Planning en Control cyclus en dit zo mogelijk gelijktijdig doen zowel over dit punt als over de voortgang van de herstelmaatregelen genoemd (zie aanbeveling 2).</p>

In het provinciale jaarverslag 2019 staat dat ondanks de PAS-uitspraak een aantal herstelmaatregelen van start is gegaan. Over enkele herstelmaatregelen wordt meer informatie gegeven. In ons rapport schrijven we dat er 199 herstelmaatregelen zijn en dat slechts een klein deel gerealiseerd is. De kans is groot dat de informatie in het jaarverslag niet volledig is en PS niet de mogelijkheid geeft om vinger aan de pols te houden. Over de verdeling van depositieruimte is geen informatie opgenomen in het jaarverslag.

Bevinding PAS

In het jaarverslag staat weinig informatie over de herstelmaatregelen en geen informatie over de depositieruimte. Gezien de actualiteit rondom de PAS is voor een deel logisch.

Follow-up grondvererving	Aanbeveling Rekenkamer	Reactie GS
	<p>1. Verzoek GS het beleid met betrekking tot grond verder uit te werken. Hierbij gaat het in elk geval om duidelijk te geven over de grondstrategieplannen, de wijze van risicobeheersing, de inhoud van de rapportage aan PS over grond en de budgettering voor grondvererving als onderdeel van de besluitvorming over projecten en het ter beschikking stellen van financiële middelen.</p>	<p>Ook de informatievoorziening aan Provinciale Staten is een zoekproces geweest met een groei in kwaliteit. De informatie over grond is bijvoorbeeld verstrekt als onderdeel van beleidsnota's, separate statenvoorstellen, voortgangsrapportages en in de documenten bij de P&C-cyclus zoals begroting en jaarrekening. Wij realiseren ons dat het in de tijd gezien is gegroeid maar dat het per beleidsveld nog verschillend van aard is. Het groeiproces in deze is ook het logisch gevolg van de gestage completering van de bezitsregistratie waarna ook voor ons college het inzicht toenam wat wij vervolgens weer konden voorleggen aan Provinciale Staten. Het transactie-overzicht bij de Voorjaarsnota 2017 is het sluitstuk in deze.</p>

In de Nota grondbeleid provincie Gelderland 2018 (PS2018-42) staan de verplichtingen uit het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) over grondbeleid. In aanvulling op deze elementen willen GS een totaaloverzicht van het grondbezit verstrekken alsmede een totaaloverzicht van verwachte respectievelijk gerealiseerde transacties in hectares en geld. Dit overzicht zal de volgende onderdelen bevatten: a. de aangekochte en verkochte gronden en opstallen; b. de voortgang van onteigeningsprocedures; c. de gronden in beheer van de provincie. Dit betekent dat de paragraaf Grondbeleid zal worden verbreed. In de toekomst zal deze paragraaf ook een totaal- en een transactieoverzicht bevatten.

In het provinciale jaarverslag 2019 is informatie opgenomen over:

- grondbezit per ambitie 1-1-10 en 31-12-2019 (in ha);
- mutaties in 2019 per ambitie (in ha);
- aan- en verkooptransacties in € naar ambities en per project;
- voortgang onteigening

Bevinding follow-up grondvererving

In het jaarverslag 2019 staat meer informatie over de grondposities van de provincie naar ambitie.

Revolverende fondsen	Aanbeveling Rekenkamer	Reactie GS	Nawoord Rekenkamer
	<p>2. Verzoek GS om in de jaarstukken van de provincie inzicht te geven in de benutting, revolverendheid en maatschappelijke prestaties van de dochterfondsen bij de betreffende kerntaak.</p>	<p>Het beheer van de fondsen vindt plaats via aparte juridische entiteiten, Topfonds Gelderland BV en haar dochters. Alle financiële en inhoudelijke werkzaamheden vinden dan ook onder de verantwoordelijkheid van Topfonds Gelderland en haar dochters plaats. Via het jaarverslag van TG en haar kwartaalrapportages krijgen de Staten nu al (up to date) inzicht in de benutting, revolverendheid en maatschappelijke prestaties van de fondsen. Zoals bij aanbeveling 1 is aangegeven, zijn wij bereid met Topfonds Gelderland de afspraak te maken om deze informatie - in plaats van geconsolideerd op Topfonds Gelderland-niveau - op het niveau van de verschillende fondsen te rapporteren. Indien de Staten wensen om naast het jaarverslag en de kwartaalrapportages - informatie op te nemen in de provinciale beleidsrekening, willen wij graag met de Staten in overleg welke (specifieke) informatie in de beleidsrekening worden opgenomen. Desgewenst kan - net zoals nu al het geval is - het instrument van de technische briefing worden benut om nader gewenst inzicht te geven.</p> <p>Tijdens de behandeling in PS van 12 april 2017 geeft de gedeputeerde aan dat er een koppeling met de P&C cyclus van de provincie zal worden gelegd.</p>	<p>GS moeten PS in de gelegenheid stellen om deze controlerende taak goed in te vullen. Topfonds Gelderland BV verantwoordt zich over de revolverende fondsen die onder zijn hoede zijn gebracht, maar plaats ze logischerwijs niet in de bredere beleidskaders van energie en economie van de provincie. Daarom mag van GS een goede en pro-actieve verantwoording worden verwacht die aansluit bij de kerntaken. De Rekenkamer is dan ook van mening dat verantwoording over revolverende fondsen een prominentere plek in de normale P&C cyclus verdient. PS wordt op die manier in de gelegenheid gesteld om een integraal oordeel te geven over de inzet en besteding van publiek geld. Voor de langere termijn wordt daarmee ook voorkomen dat geld, dat op afstand wordt geplaatst, door nieuwe Staten uit het oog wordt verloren en niet meer als provinciaal geld wordt gezien.</p>

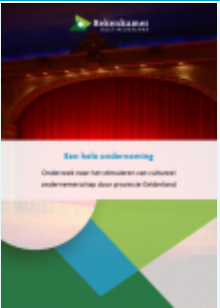
In het provinciale jaarverslag 2019 wordt geen inzicht gegeven in de resultaten van het IEG (=dochterfonds). Over het Topfonds Gelderland is evenmin informatie opgenomen over de benutting, revolverendheid en de bijdrage aan maatschappelijke ambities van de provincie. Het jaarverslag van Topfonds Gelderland 2019 is qua de informatievoorziening een stap terug ten opzichte van de jaarverslagen over 2017 en 2018. De informatie over de maatschappelijk doelen (werkgelegenheid, hernieuwbare energie, CO₂-reductie) wordt niet meer op het niveau van het dochterfonds gegeven terwijl PS de kaders op dat niveau hebben gesteld. Bovendien maakt de geconsolideerde informatie het niet inzichtelijk of de maatschappelijke

doelen via de dochterfondsen (en dus in Gelderland), of via fonds-in-fonds investeringen (dus mogelijk ook buiten Gelderland) worden gerealiseerd. Dit geldt ook voor de eerste kwartaalrapportage van het Topfonds Gelderland (Oost NL, mei 2020).

Topfonds Gelderland en de dochterfondsen IEG en MKG zijn in opdracht van GS door het adviesbureau K+V geëvalueerd. In november 2019 zijn PS over de resultaten van de evaluatie geïnformeerd. In de evaluatierapporten is informatie opgenomen over de benutting, revolverendheid en maatschappelijke prestaties van de Topfonds Gelderland en de dochterfondsen IEG en MKG. Een deel van de informatie over TG en IEG is ook hier geconsolideerd weergegeven en niet voor TG en IEG afzonderlijk.

Bevinding revolverende fondsen

PS kunnen in het provinciale jaarverslag 2019 geen informatie vinden over de benutting van de revolverende dochterfondsen van de provincie Gelderland en de mate waarin de fondsen hebben bijgedragen aan de provinciale ambities.

Cultureel ondernemerschap	Aanbevelingen Rekenkamer	Reactie GS
 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Verzoek GS te verduidelijken wat de provincie Gelderland onder cultureel ondernemen verstaat en verbindt hieraan een specifieke, realistische en meetbare doelstelling(en). Stel een 'sectorspecifiek norm voor eigen inkomsten' in en neem die op als subsidievoorwaarde. 2. Verzoek GS de ontwikkeling van cultureel ondernemerschap systematisch en inhoudelijk te monitoren en hierover periodiek te rapporteren. 	<p>Uw aanbeveling dat helder moet zijn welke doelstellingen hieraan verbonden zijn onderschrijven we en werken we verder uit in het proces naar nieuw beleid. De norm voor eigen inkomsten zoals u aanbeveelt is ook in de huidige periode onderdeel geweest van de subsidievoorwaarden en zullen we continueren.</p> <p>We gaan graag met PS in gesprek over de prestatie-indicatoren voor de volgende beleidsperiode. Op basis daarvan zullen we een passende monitoringssystematiek ontwikkelen waarmee we periodiek kunnen rapporteren.</p>

In het Beleidsprogramma 2017-2020 'Cultuur en Erfgoed; Beleef het mee!' (mei 2016) staat dat cultureel ondernemerschap in het uitvoeringsprogramma (november 2016) verder wordt uitgewerkt zodat er helder is wat ermee wordt bedoeld. De bedoeling is om hier jaarlijks in voortgangsrapportage aan de Staten op terug te komen. Bij de verlening van subsidie, stelt de provincie een norm vast dat een bepaald percentage van de financiering van activiteiten uit

eigen inkomsten komt. In het daaropvolgende uitvoeringsprogramma wordt cultureel ondernemerschap niet nader uitgewerkt. In het uitvoeringsprogramma Cultuur en erfgoed 2019 staat alleen bij de 'regeling producties en festivals' iets over cultureel ondernemerschap. In de Regels Ruimte voor Gelderland 2016 staat alleen bij de grote artistieke producties en festivals iets over cultureel ondernemerschap (art 7.11) . Eisen die er op neer komen dat de productie of festival georganiseerd wordt met een realistische doelstelling, planning en begroting en dat de middelen optimaal worden ingezet. In het provinciale jaarverslag 2019 is aandacht voor cultureel ondernemerschap: 'Artistieke plannen en de ontwikkeling van makers kennen vaak meerdere fases en onderdelen waarop verschillende regelingen en instrumenten van toepassing kunnen zijn. Daarom hebben we de provinciale mogelijkheden voor makers in de sector in samenhang gepresenteerd tijdens de bijeenkomst Cultureel ondernemen in Gelderland . Kunstenaars konden hun plannen ter plekke bespreken om te kijken welke instrumenten mogelijk passen bij (welke onderdelen van) de plannen.'

1. fonds Gelderse cultuurleningen (Het Fonds Cultuur+Financiering heeft o.a. als doel financieringen te verstrekken voor het versterken van ondernemerschap),
2. Crowdfunding. De makers moeten 70% van hun campagne financieren met behulp van donateurs; de provincie Gelderland draagt de laatste 30% van het doelbedrag bij, met een maximale bijdrage van € 10.000. Het doel van de provincie is om op deze manier initiatieven te ondersteunen die anders niet op de radar van de provincie verschijnen, maar wel een waardevolle toevoeging voor het cultuur- en erfgoedklimaat in Gelderland zijn.
3. Talentontwikkeling van professionals, dit is een subsidieregeling (art 7.3) waarbij geen voorwaarden zijn die direct gekoppeld kunnen worden aan cultureel ondernemerschap.
4. Groeiversnellers bedoeld voor de MKB-ondernemer die zijn/haar bedrijf laten groeien? Via de Groeiversneller worden een voucher of lening verstrekt waarmee de ondernemer zelf een externe partij kan inschakelen om een groeiplan te maken en uit te voeren.

Bevinding cultureel ondernemerschap

In het jaarverslag 2019 is aandacht voor cultureel ondernemerschap. De invulling van het cultureel ondernemerschap in de tijd is echter veranderd. In 2016 ging het vooral over de mate waarin cultuur instellingen eigen inkomsten – anders dan subsidie – wisten te verwerven. In 2019 is het gericht op het ondersteunen van het ondernemerschap door de kennis hierover te vergroten. Een expliciete uitwerking van hetgeen onder cultureel ondernemerschap wordt verstaan is in het beleid niet gegeven en een norm voor een percentage voor eigen inkomsten lijkt niet meer te gelden. Er is één subsidieregeling voor de sector waarin eisen gesteld worden aan het ondernemerschap. Dit zijn hele algemene eisen waarvan je je af kan vragen of die niet bij elke subsidie aanvraag gelden.

Groot onderhoud wegen en kunstwerken	Aanbeveling RON	Reactie GS
	<p>3. Verzoek GS te zorgen voor een zo consistent mogelijke lijn in het opnemen van doelen en (meetbare) prestaties in begroting en jaarrekening zodat de Staten hun controlerende rol eenvoudiger kunnen invullen.</p>	<p>Wij zullen in de aangekondigde Statennotitie aangeven op welke wijze wij consistentie hierin willen bereiken en welke doelen en (meetbare) prestaties het beste bijdragen aan de controlerende rol van PS. Wij zullen bij de jaarlijkse begroting bewaken dat de lijn van deze doelen consequent gevolgd wordt.</p>

Uit ons follow up onderzoek blijkt dat met een consistente lijn in de weergave van doelen en prestaties op het gebied van groot onderhoud, de informatievoorziening aan PS is verbeterd ten opzichte van ons onderzoek in 2016 (Brief RON, januari 2020).